
Prethodno priopćenje
UDK 316.77:811.163.42'373.45
(93-106)
Primljeno: 8. 9. 2011.

Tina Barbarić*

Odnos hrvatskih medija prema engleskome jeziku: snobovi ili *trendsetteri*?

Sažetak

Engleski jezik, kao lingua franca suvremenoga doba, sustavno nadopunjuje druge svjetske jezike, između ostalih i hrvatski. Na domaćem se terenu zato počelo raspravljati o tome koliko je prodor engleskoga u hrvatski jezik poželjan, a koliko opasan. Pritom su jezični puristi mišljenja da hrvatski jezik treba očistiti od (viška) stranih riječi, dok su liberalni kontekstualisti skloniji promatranju novih trendova u okvirima koji nameću sve češću (i neselektivnu) uporabu pogotovo engleskih izraza, budući da se radi o prestižnome i sveprisutnome jeziku. Ovaj se rad bavi angloameričkim utjecajem na jezik domaćih (nespecijaliziranih) medija te pokušava odgovoriti na pitanja što je tzv. *brengleski* jezik, promoviraju li domaći novinari taj hibrid te funkcionira li korištenje stranih (engleskih) izraza više kao zatvaranje ili kao otvaranje prema medijskoj publici.

Ključne riječi: jezici u kontaktu, tuđice, pseudoanglicizmi, novinarski funkcionalni stil, hibridni jezik, *brengleski*.

* Autorica je magistra novinarstva, Zagreb, Hrvatska, e-mail: tinabarbaric@gmail.com

Preliminary communication
UDK 316.77:811.163.42'373.45
(93-106)
Received: September 8, 2011

Tina Barbarić*

Relationship of Croatian media to English language: Snobs or *trendsetters*?

Summary

English language as a lingua franca of modern times enters many world languages, including Croatian. Thus, there is nowadays a discussion about how desirable or dangerous penetration of English into Croatian is. The language purists feel that Croatian should be purified from all (excessive) foreign words, while liberal contextualists are more open to observing new trends which impose more frequent (and unselective) use of mostly English terms, as English is a prestigious and omnipresent language. This paper deals with the Anglo-American influence on language used in domestic (unspecialized) media; it firstly tries to define the term of *croenglish* language and to discover if that hybrid is promoted by the domestic journalists, and finally to see if media consumers are open or reserved to the use of foreign (English) terms.

Key words: languages in contact, loanwords, pseudo-anglicisms, journalistic functional style, hybrid language, *croenglish*.

* The author has MA (journalism), Zagreb, Croatia, e-mail: tinabarbaric@gmail.com

Uvod

Globalnome je selu u kojemu živimo trebao i jezik identiteta: onaj koji je i sam - globalan. Taj je engleski. Jer upravo njega svakodnevno čujemo i vidimo. Što ga više slušamo i gledamo, to on postaje prestižniji. I još dalje od toga – (p)ostaje potreban. Tako je i u Hrvatskoj zahvatio sve sfere djelovanja, a u skladu s time, postao je dijelom (i) jezika. Ništa neobično jer, zahvaljujući globalizaciji, engleski „dodiruje“ i ostale međunarodne jezike, što je, prema teoriji lingvističkih kontakata, uobičajena i poželjna pojava.

Prodor engleskoga jezika u hrvatski prilično je općenit, što će reći da je manje-više zahvatio sve funkcionalne stilove. Kako se radi o rastućoj pojavi, naveliko se počelo raspravljati o tome koliko takvo što obogaćuje (liberalni kontekstualisti), a koliko osiromašuje (jezični puristi) domaći jezik. I ovaj se rad kreće u smjeru iste rasprave, ali sa znatno suženim opsegom. Umjesto općenitoga prodora engleskoga u hrvatski, ovdje će biti riječi o angloameričkome utjecaju na novinarski funkcionalni stil. Pritom treba razlikovati specijalizirane medije i one koji predstavljaju uopćenu komunikaciju (namijenjenu najširoj publici), koje Šilić zove informativnim medijima (1997: 510). Nadalje, u jeziku hrvatskih medija sve se češće mogu naći raznovrsni engleski lingvistički elementi. Neki su od njih produktivni, barem „bezopasni“ ili uobičajeni, dok neki (najčešće) umanjuju opću razumljivost medijskog teksta. U kategoriji „manje opasnih“ su anglicizmi, internacionalizmi, žurnalizmi te pojedine engleske jezične strukture koje su ekonomične i praktične, a o kojima će biti riječi. U kategoriji „opasni(ji)h su strane (engleske) riječi, tuđice i tzv. *pseudoanglicizmi* koje novinari sve češće koriste bez prijevoda i objašnjenja kao da pretpostavljaju da engleskim najšira publika jako dobro „barata“ – budući da je globalan.

Ta je pojava zanimljiva i zato što je svojstvo novijeg razdoblja utjecaja engleskoga na hrvatski, a i zato što mnoge brine hoće li svojevrsan hibrid – *hrengleski*,¹ postati uobičajen jezik hrvatskih medija. Dakako, da bi se precizno utvrdio trenutni odnos domaćih medija prema engleskome jeziku, trebalo bi pitanje sveobuhvatno istražiti, ali ovdje ima mjesta tek za nekoliko primjera iz hrvatskih tiskanih izdanja koji oslikavaju problem.

¹ Vilke i Medved Krajnović, 2006

Engleski kao globalni jezik

Engleski je *lingua franca*, „jezik opće komunikacije unutar institucija, te među pripadnicima političkih, intelektualnih, znanstvenih i drugih javnih elita, ali i tzv. običnih građana“ (Žanić, 2007: 208). To je jedini **globalni** ili svjetski jezik (Žanić, 2007:231), a početak njegova širenja teško je precizirati. Ipak, prekretnicom se smatra Versailleski ugovor iz 1919. u kojemu je engleski prvi put službeno izjednačen s dotad nedodirljivim jezikom diplomacije - francuskim (Žanić, 2007: 209). I iako se status engleskoga nakon toga stalno učvršćivao, njegova „prava ekspanzija započinje nakon Drugog svjetskog rata“ (Žanić, 2007: 213). Taj je proces, zanimljivo, tekao „odozdo prema gore“ (Žanić, 2007: 229), što znači da ga nitko nije nametao, već se usvajao spontano. Da bi se engleski smatrao globalnim jezikom, njegov status treba promatrati unutar „globalnoga jezičnoga ekosustava“ (Žanić, 2007: 232), odnosno potrebno je odgovoriti na pitanja: *tko* ga, *što*, *kada*, *kako*, *gdje* i *zašto* prihvaća. Ili konkretnije: (1) tko se jezikom služi kao materinskim, drugim ili stranim; (2) kakav je političko-pravni status toga jezika u zemljama u kojima se govori, kakav je političko-ekonomski status dotične zemlje, a kakva je ekonomska moć onih koji se njime služe; (3) koliko je dotični jezik prisutan u znanstvenoj i tehnološkoj domeni međunarodne komunikacije, u obrazovnim sustavima, medijima i kulturnim proizvodima (elitnima i popularnima); (4) kakvi su stavovi, sudovi i predodžbe o jeziku. (Žanić, 2007: 232).

O tome *tko* se danas engleskim služi, bit će dovoljno reći da je službeni ili drugi jezik u preko 60 država te je ili dominantan ili prominentan na svih šest kontinenata (Čepon, 2006: 155). Otprilike je 500 milijuna izvornih govornika, a još više je onih kojima je engleski drugi ili strani jezik – oko 750 milijuna. (Žanić, 2007: 212). Po pitanju političko-pravnoga statusa engleskoga treba reći da je upravo njegovo institucionalno širenje poticalo i njegovu izvaninstitucionalnu, spontanu popularnost (Žanić, 2007: 231-241). Tako je ulaskom Velike Britanije u Europsku uniju engleski definitivno postao globalnim (Žanić, 2007:221) jer je spomenutoj organizaciji tako dodatno olakšano funkcioniranje po principu „što više jezikā, to više engleskog“ (Žanić, 2007: 223), iako to „nitko ne želi javno priznati, još manje nekako formalizirati“ (Žanić, 2007: 208). Nadalje, širenju jezika pridonose prvenstveno ekonomija, financije i trgovina – područja u kojima prednjače anglofone zemlje. U

tome smislu može se reći da odnosi ekonomske moći određuju i one jezične. (Žanić, 2007: 228). Stoga ne čudi da engleski danas vlada znanošću, tehnologijom, diplomacijom, trgovinom, sportom, reklamom, popularnom kulturom, ali i tinejdžerskim slengom te, dakako, internetom (Nikolić-Hoyt, 2005: 180). S druge strane, što je jezik sveprisutniji, to se smatra važnijim, a što je važniji to je i – vidljiviji. U tome pak smislu, jezični odnosi uvijek sustižu društvene, odnosno sama predodžba o jeziku itekako utječe na dinamiku njegove ekspanzije. Tako je engleski jednom bio jezik osloboditelja, drugi je pak put predstavljao otpor komunizmu, dok je danas uglavnom simbol ekonomskog i tehnološkog napretka, kao i oznaka prestiža ili pak *ulaska* u Europu (Žanić, 2007: 212-214).

Jezici u kontaktu: hrvatski i engleski

Među jezicima su oduvijek prisutni **dodiri** ili **kontakti** kao uvjet njihova opstanka i kao rezultat raznolikih povijesnih, kulturnih i društvenih čimbenika poput migracija, teritorijalnih osvajanja, trgovine, putovanja, kulture, obrazovanja i tehnoloških dostignuća (Pavičić i Bagarić, 2006: 554; Sočanac, 2002: 127). Takvi dodiri neizbježno uzrokuju neke jezične promjene, a najčešće se radi o površinskomu leksičkomu ili strukturalnom posuđivanju, iako može doći i do stvaranja ili pak izumiranja pojedinih jezikā (Sočanac i dr., 2005:9). **Teoriju jezika u kontaktu** detaljno je razradio Filipović, a ona „regulira jezično posuđivanje kao rezultat jezičnih dodira“ (1990:10). Dakle, riječ je o određenim načelima po kojima se provodi adaptacija stranih riječi ili veće skupine jedinica iz jezika davatelja u jezik primatelj (Filipović, 1990:9; Pelidija i Memišević, 2006:554). Razlozi za posuđivanje mogu biti **lingvistički** (potreba za novom riječi) i **izvanlingvistički** (moda, prestiž) (Pelidija i Memišević, 2006: 554).

Proces jezičnoga posuđivanja započinje transferom **modela** (strane riječi) iz jezika davatelja u jezik primatelj, nakon čega ona prolazi proces adaptacije (prilagodbe ili uklopljenosti) na fonološko²,

² ona koja se tiče glasa, zvuka kao funkcionalnog i distinktivnog elementa, odlučnog za smislene odnose u jednom jeziku (Klaić, 1990:442)

ortografskoj³, morfološkoj⁴ i sematničkoj⁵ razini. Na **fonološkoj razini**, nakon usporedbe jezika, prilagodba može biti nulta, ako su fonemi podudarni u oba jezika, zatim djelomična (kompromisna), ako su fonemi međusobno slični, a ipak različiti po nekim svojstvima te slobodna, ako za foneme jezika davatelja ne postoje ekvivalenti u jeziku primatelju. Na **ortografskoj razini**, model se sustavu jezika primatelja može prilagoditi na način da se osnovni oblik formira prema izgovoru modela, prema njegovoj ortografiji, kombiniranjem izgovora i ortografije modela ili pak utjecajem jezika posrednika. Na **morfološkoj razini** može postojati nulta adaptacija, kad posuđenica ostaje nepromijenjena; kompromisna, kad posuđenica zadržava neke karakteristike modela i nije u potpunosti integrirana u sustav jezika primatelja; te potpuna kad strana riječ dobiva status posuđenice koja je potpuno integrirana u morfološki sustav jezika primatelja. Na **sematničkoj razini**, značenje strane riječi može se formirati tako da opsegom ostaje nepromijenjeno, zatim da mu je novo značenje suženo u usporedbi sa starim ili pak prošireno. Tek nakon prilagodbe, strana riječ u sustavu jezika primatelja može biti internalizirana u statusu **posuđenice** ili replike. (Sočanac i dr., 2005: 9-17; Filipović, 1990:9-10).

Kad je u pitanju povijest dodira hrvatskoga i engleskoga jezika, ona je novijeg datuma (Sočanac i dr., 2005: 10), ali se može podijeliti na dva razdoblja. Prvo razdoblje je nakon Drugog svjetskog rata kad jača utjecaj engleskoga na sve europske jezike, pa i na hrvatski. Tada su posuđeni elementi prolazili proces adaptacije kako bi stekli status posuđenica. (Nikolić-Hoyt, 2005: 203). U tom slučaju radi se o **anglicizmu**, a to je „svaka riječ preuzeta iz engleskoga jezika koja (...) ne mora biti engleskoga porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskoga jezika i integrirana u engleski vokabular“, a potom i adaptirana prema sustavu hrvatskoga nakon čega se ponaša kao domaća riječ (Filipović, 1990: 16-17). Posuđuje se „kad se javlja potreba za novom riječi da se ispuni prazno mjesto u (hrvatskome) vokabularu“ (Filipović, 1990:16).

Drugo razdoblje započinje ranih devedesetih godina dvadesetog stoljeća kad je engleski naglo dobivao na prestižu kao jezik komunikacijske tehnologije i općenito globalne komunikacije. U skladu s

³ ona koja se tiče pravopisa, jednoobraznog sustava načina pisanja svih riječi nekog jezika (Klaić, 1990:985)

⁴ ona koja se tiče oblika riječi (npr. padeži, vremena i sl.) (Klaić, 1990: 908)

⁵ ona koja se tiče značenja riječi (Klaić, 1990: 1209)

time dobivao je i u hrvatskome sve značajnije mjesto. Međutim, te recentne posuđenice zapravo predstavljaju svojevrsan sloj neadaptiranih i neintegriranih riječi. (Nikolić-Hoyt, 2005: 203). Kao „*ad hoc ne-posuđenice*“ (Nikolić-Hoyt, 2005:203), nove se engleske riječi u hrvatskome javljaju u svojstvu **tudica**, odnosno riječi stranoga podrijetla koje se najmanje jednom svojom fonološkom i/ili morfološkom značajkom ne uklapaju u domaći jezični sustav (*fajl, bajt*), te čak u svojstvu **stranih riječi** s, primjerice, izvornom grafijom (*make-up*) ili nekim drugim izvornim obilježjem jezika-modela. (Nikolić-Hoyt, 2005b:354-356). Tu su i tzv. **pseudoanglicizmi** ili sekundarni anglicizmi, a radi se skupini riječi koja se sastoji od „engleskih elemenata ili od engleskih riječi skraćenih u novi lik, koje nisu preuzete iz engleskoga jer u tom jeziku u takvu liku ne postoje“, npr. *multi-loving* (Filipović, 1990:20). Ovakav je primjer prilog sociolingvističkom objašnjenju da „što je jezik prestižniji, to je tendencija prilagođavanja vlastitom sustavu slabija“ (Nikolić-Hoyt, 2005: 180). Globalni i prestižni (angloamerički) engleski tako postaje dijelom hrvatskoga jezika ne samo zbog *rupa u sistemu* nego i zato što predstavlja kvalitetan, moderan, *bolji* način života, što je najsnažnije motivacijsko sredstvo preuzimanja njegovih elemenata (Nikolić-Hoyt, 2005b:355)

Engleski jezik i hrvatski mediji

Hrvatski je standardni jezik polifunkcionalan, što znači da ima pet funkcionalnih stilova ili funkcija (Silić, 1996:244). Engleske su riječi danas gotovo sastavni dio svih tih njegovih slojeva, premda su znatno češće u novinarskome i razgovornome stilu nego u znanstvenome ili administrativnome (Nikolić-Hoyt, 2005:179-180). I dok je sveopća prisutnost engleskoga u, primjerice, razgovornome stilu 'globalnih tinejdžera' koji izgovaraju nešto poput „*chat* je tako *cool*“, sasvim u redu (jer je njihova komunikacija *privatne* naravi i bitno im je prvenstveno da razumiju jedni druge), stvari postaju nešto složenije kad je riječ o *javnoj komunikaciji* posredovanoj masovnim medijima. Možda ne toliko kad su u pitanju specijalizirani – stručni, zabavni itd. – mediji, primjerice magazin *PlanB*. Nije, dakle, toliki grijeh ako u njemu piše nešto poput

„A sada, danas, slušam indie – ako ga uzmemo kao *independent music*“⁶, „Volim ženske vokale s harfom ili nekim *string instruments*“⁷, „Trudim se svaki dan da gledam s *bright side*“⁸. Međutim, kad su u pitanju mediji u čijoj se funkciji ogleda sfera „uopćene komunikacije“ (Silić, 1997: 510) stvari se mogu gledati u drugome svjetlu. U ovome slučaju, to se odnosi na medije prvenstveno informativnoga karaktera namijenjene široj publici.

Kako je već spomenuto, stav hrvatskih novinara prema engleskome jeziku može se promatrati s obzirom na **jezični purizam** ili pak **liberalni kontekstualizam**. Jezični purizam dominantan je stav jezične politike, a zalaže se za to da sve riječi stranoga podrijetla (pa i anglicizme) treba zamijenjivati domaćim riječima (Nikolić-Hoyt, 2005: 180). Na tome je tragu Babić upozoravao kako je u modi da mnogi pri prvom susretu s tuđicom „ne osjećaju da jezična kultura traži da se odmah zapitamo, treba li nam ta tuđica ili se to može kako reći hrvatski“ (ibid). S druge strane, liberalni kontekstualisti sagledavaju cijelu stvar u nešto širem kontekstu pa im je „nemoguće zanemariti odnos u svijetu prema engleskome i često internaliziranome leksiku“ (Nikolić-Hoyt, 2005: 180). Dakle, sveprisutnost engleskog se, u smislu poželjne Chomskyjeve *bogate jezične kupke*, može smatrati itekako dobrodošlom. Jednostavno, globalni karakter engleskog i stalna izloženost istome zapravo sugeriraju da je jezik živ i u uporabi, a odmah time i blizak. (Mihaljević Djigunović i dr., 2006: 445).

U „tabor“ purista svrstava se Nives Opačić koja smatra da je „razina hrvatskoga jezika u javnoj upotrebi skandalozna“ (2006:137). Prema njenom mišljenju, globalizacija je za pojavu tzv. „jezičnih nakaza“ (u Granić, 2006: 137) u hrvatskim medijima tek izgovor i traženje dežurnog krivca (Opačić, 2006:198). Pa će reći: „Mi se (aludirajući na hrvatske novinare) upinjemo iz petnih žila majmunski oponašati sve što je strano, misleći da tako potvrđujemo svoju pripadnost toliko žuđenom Zapadu“ (Opačić, 2006:67-68). Posebno ju ljuti plasiranje „gotovih engleskih formula“ što je neobazrivo i bahato priklanjanje razgovornome jeziku kao da je to jedini idiom koji postoji (Opačić, 2006: 138;155). Ta praksa, smatra Opačić, prvenstveno nije poštena prema ljudima koji novine *kupuju*, od čega, na kraju krajeva, novinar i

⁶ Stela Jelinčić, „Indie“, *PlanB*, br. 8, svibanj, 2008, str. 132

⁷ isto

⁸ isto, str. 133

živi: „Platiš novine i pola riječi ne razumiješ. Ne svojom krivnjom. Jer je pretpostavka da ćeš čitati novine na hrvatskome jeziku“ (Opačić, 2006:53). Dakle, medijska je komunikacija s „konzumentima“ „zbog (pre)obilja engleskih riječi ozbiljno narušena i hrli prema nerazumljivosti“ (Opačić, 2006:6). Neki od primjera „jezičnih nakaza“ (ponuđenih bez hrvatskoga prijevoda) koje je Opačić otkrila u „ozbiljnim“ medijima (*Večernji list*, *Jutarnji list*, *Vjesnik*, HRT itd.) su: *approval rating* (stupanj podrške javnosti); *screening* (analitički pregled); *benchmarking* (mjerenje stupnja razvijenosti); *support* (podrška); *breaking news* (udarne vijesti ili, prema *Index.hr*-u „prijelomne“); *loker* (ormarić, pretinac), *non paper* (neformalni dokument) itd. (Opačić, 2006; u Granić, 2006: 521-532).

Na istome je tragu napis objavljen u travnju 2009. u *Večernjem listu*. Potpis pod sliku tako glasi: „Timothy Coleman, jedan od menadžera grupe Blackstone, na globalnom summitu private equity i hedge fondova u New Yorku“⁹. Ništa nije tiskano kurzivom, a u tekstu nije pojašnjeno što je „private equity“ tvrtka dok je u malom okviru na samome dnu objašnjeno kako je „hedge fond' privatni pul kapitala“. Slično je i sa sljedećim naslovnima: „Hrvatski popis most wanted sa 4606 osoba“¹⁰ i „Sudac – estradna zvijezda okružena bodyguardima“¹¹. Moglo se lako napisati *najtraženiji* i *tjelobranitelj*, što bi svakako bilo profesionalnije od iskorištene varijante. Ali, kako navodi Malović, ima novinara koji smatraju da zvuče „ozbiljnije“ i „učenije“ kad koriste strane izraze (2005:172).

Ipak, promatrano u širem kontekstu, takve strane riječi „pripadaju suvremenom stanju hrvatskoga jezičnog sustava i (socio)lingvističkih konstelacija u Europi i svijetu uopće, a posredovanih univerzalnom rasprostranjenosti engleskoga jezika“ (Nikolić-Hoyt, 2005:180). Smatra se da će u bliskoj budućnosti u svim europskim jezicima doći do porasta učestalosti i raspona uporabe engleskih riječi, a da će se time povećati i broj govornika engleskoga kao i razina njihove kompetencije (Nikolić-Hoyt, 2005: 180). Tako bi se za novinara koji koristi engleske riječi moglo reći da slijedi prevladavajući jezični trend jer je poznavanje engleskoga u globaliziranome svijetu postalo potrebom, a i mediji mogu pomoći u zadovoljavanju dotične. Osim toga, ako se

⁹ Tanja Ivančić Belošević “Blackstone u borbi sa SEC-om”, *Večernji list*, 1.4. 2009., str. 12

¹⁰ *Večernji Plus*, 19.4.2009., str. 15

¹¹ *Večernji Plus*, 19.4.2009., str. 12

uzme u obzir da izloženost engleskome putem medija seže i do petnaest sati dnevno, smatra se da to može stvoriti izvrsnu podlogu i za formalno učenje engleskoga, što se naziva nenamjernim usvajanjem vokabulara (Mihaljević Djigunović i dr., 2006:445; 451).

Mnogi su zato oduševljeni „novonastalim, 'modernim' jezičnim oblicima, svojevrsnim „jezičnim inovacijama“ koje su u domaći jezik ušle s engleskim (Starčević, 2005: 645). U istraživanju tzv. „srednjostrujaškog tiska“ (onog koji ne koristi leksičke i strukturne posuđenice kao što to čine specijalizirani ili stručni časopisi)¹², Starčević je uočio sintaktičku novost korištenja imenica u atributnoj ili apozicijskoj službi ispred glave imeničkog skupa, kao npr. *jagoda cocktail*, *Atlantis kolekcija* (2006: 646). Prema njegovu mišljenju, takvi imenički skupovi, iako nimalo u duhu hrvatskoga jezika, „nerijetko (su) vrlo praktični i jezično ekonomični“ (Starčević, 2006: 652). Primjerice, znatno lakše je reći (i napisati) *internet veza* umjesto „internetska veza“ ili „veza s internetom“ što domaći „srednjostrujaški“ mediji svakako koriste (Starčević, 2006: 652). Svakako se, u općemu globalizacijskom procesu ne smije zanemariti medijsko usvajanje novih jezičnih formula jer, kako upozorava Opačić, upravo su masovni mediji ti koji diktiraju mišljenje, ukus, potrebe i moral (2006: 5). U takvome su kontekstu jezične promjene prilično neotporne na negativne reakcije dijela (stručne) javnosti koji naginje nešto tradicionalnijem gledištu (Starčević, 2006:654).

Zaključak

Rasprava o (ne)opravdanosti stalnoga unosa engleskoga jezika u hrvatski jezični korpus odvija se, kako je već spomenuto, na kontinuumu jezični purizam – liberalni kontekstualizam. Konačni zaključak, ako postoji, treba tražiti negdje na pola puta.

Ovaj rad kratko se dotaknuo utjecaja engleskoga na jezik hrvatskih medija pri čemu se može govoriti o dva potencijalna

¹² Istraživanje je provedeno u razdoblju od 15. veljače do 15. svibnja 2005. godine na korpusu tekstova koji se sastoji od petnaest hrvatskih dnevnika, tjednika i mjesečnika: *Cosmopolitan*, *Doktor u kući*, *Elle*, *Extra!*, *Globus*, *Glorija*, *Jutarnji list*, *Klik*, *Mila*, *Story*, *Večernji list*, *Vjesnik*, *Teen*, *Tena* i *24 sata*.

problema. Prvo, engleski nije (p)ostao dijelom specijaliziranih medija, na bilo koji način namijenjenih određenoj ili užoj publici, nego je danas sastavni dio i onih medija čiji bi sadržaj (barem načelno) trebao biti razumljiv najširemu sloju hrvatske populacije (tzv. informativnih po Siliću te „ozbiljnijih“ prema Opačić, ako takvi još uvijek postoje na hrvatskome medijskome prostoru).

Drugo, u medijima (ne samo stručnim i specijaliziranim) se sve češće koriste strane (engleske) riječi i tuđice bez prijevoda i objašnjenja, a prisutna je i (povećana) proizvodnja „novih“ pseudoanglicizama. Takva praksa nema nikakve veze s anglicizmima ili internacionalizmima čija je uporaba (dakako, s mjerom, opravdana).

Iako nije provedena sveobuhvatna analiza, moguće je zaključiti da je cijela priča daleko od tzv. *brengleskog*. To, dakako, ne znači da se domaći mediji neće sve više kretati u tome smjeru, kako mnogi strahuju. U tome smislu, dobro se prisjetiti općega Gluhakovog upozorenja koje u suvremenom medijskom kontekstu dobiva posve novu dimenziju te može služiti kao dobra i praktična smjernica: „Pametno s jezikom. (...) Ako je moja rečenica jasna samo meni, od nje nema koristi“¹³.

Literatura

Čepon, S. (2006) „Globalnost engleskog jezika“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL

Gluhak, A. (1996) „Pametno s jezikom“ u S. Ricchiardi i S. Malović (ur) *Uvod u novinarstvo*, Zagreb: Izvori

Filipović, R. (1990) *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijekli – razvoj – značenje*, Zagreb: JAZU; Školska knjiga

Klaić, B. (1990) *Rječnik stranih riječi*, Zagreb: Nakladni zavod MH

Malović, S. (2005) *Osnove novinarstva*, Zagreb: Golden marketnig-Tehnička knjiga

¹³ 1996: 43; 47

- Mihaljević Djigunović, J., Cergol, K. i Li, Q. (2006) „Utjecaj medija na nenamjerno usvajanje engleskog vokabulara“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL
- Nikolić-Hoyt, A. (2005) „Hrvatski u dodiru s engleskim jezikom“ u L. Sočanac i dr. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica*, Zagreb: Nakladni zavod Globus
- Nikolić-Hoyt, A. (2005b) „Englesko-hrvatski jezično-kulturni dodiri“ u D. Stolac i dr. *Jezik u društvenoj interakciji*, Zagreb–Rijeka: HDPL
- Opačić, N. (2006) *Hrvatski u zagradama: globalizacijske jezične stranputice*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
- Opačić, N. (2006) „Mediji i hrvatski standardni jezik“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL
- Pavičić, V. i Bagarić, V. (2006) „Mediji i strategija učenja vokabulara“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL
- Pelidija, J. i Memišević, T. (2006) „Engleske posuđenice u dnevnim novinama i časopisima u BiH“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL
- Silić, J. (1997) „Novinarski stil hrvatskoga standardnog jezika“, *Kolo* (3): 495-513
- Silić, J. (1996) „Polifunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika“, *Kolo* (1): 244-247
- Sočanac L. i dr. (2005) *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica*, Zagreb: Nakladni zavod Globus
- Sočanac, L. (2002) „Talijanizmi u hrvatskome jeziku“, *SL* (53-54): 127-142
- Starčević, A. (2006) „Imenice kao atributi – nove strukture u hrvatskom jeziku“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL
- Vilke, M. i Medved Krajnović, M. (2006) „Govorite li hrengleski?“ u J. Granić (ur) *Jezik & mediji. Jedan jezik - više svjetova*, Zagreb–Split: HDPL

Žanić, I. (2007) *Hrvatski na uvjetnoj slobodi. Jezik, identitet i politika između Jugoslavije i Europe*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti